

Downloaded from UvA-DARE, the institutional repository of the University of Amsterdam (UvA)
<http://hdl.handle.net/11245/2.65568>

File ID   uvapub:65568
Filename   302298.pdf
Version   final

SOURCE (OR PART OF THE FOLLOWING SOURCE):

Type   article
Title   Wie was .....? nr 15: Jan Wilcke
Author(s)   M. Coesèl
Faculty   UvA: Universiteitsbibliotheek
Year   2008

FULL BIBLIOGRAPHIC DETAILS:

<http://hdl.handle.net/11245/1.302298>

Copyright

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content licence (like Creative Commons).

Wie Was....? nr. 15 Jan Wilcke

Tegen het eind van zijn leven vormde zich rondom Jac.P. Thijssen een kring van jongere biologen die zijn werk wilden voortzetten. Een van hen was Jan Wilcke. Johannes Wilcke werd op 7 juni 1907 geboren. Hij groeide op in Amsterdam, doorliep de HBS en ging

daarna biologie studeren aan de gemeentelijke universiteit. Na zijn doctoralexamen in 1933 werkte hij enkele jaren als leraar, onder andere aan het Kennemerlyceum in Bloemendaal. In 1941 promoveerde hij aan de Universiteit van Amsterdam op een onderzoek aan bladvlooien (*Psyllidae*). Hij had toen al drie jaar een baan in Wageningen, eerst aan het Entomologisch Laboratorium van de Landbouwhogeschool, daarna aan het Centraal Instituut Landbouwkundig Onderzoek. Vervolgens werkte hij van 1954 tot zijn pensioen als secretaris van de Natuurwetenschappelijke Commissie van de (voorlopige) Natuurbeschermingsraad.

Het eerste contact tussen Thijssen en Wilcke dateert vermoedelijk uit 1942. Wilcke had wat planten verzameld voor Thijssen's Hof in Bloemendaal en Thijssen vroeg hem die persoonlijk te komen brengen. Het klikte direct tussen beide mannen. Vanaf die tijd vond er een regelmatige correspondentie plaats. Ook brachten Jan en zijn vrouw Tia nog verscheidene bezoeken aan Bloemendaal waarbij de Wilckes in de latere oorlogsjaren op verzoek van Thijssen zelf hun boterhammen meenamen, omdat toen in huize Thijssen 'schraalhans keukenmeester' was.

Net als Thijssen beschikte Wilcke over meerdere talenten. Hij was een kundig entomoloog en botanicus, gespecialiseerd in bloembioïlogie, maar bezat daarnaast een brede veldbiologische kennis. Hij interesseerde zich voor literatuur en klassieke muziek (hij speelde zelf piano) en was vooral een knap illustrator, met een geheel eigen, heldere stijl.

Tijdens de oorlog maakte Wilcke in overleg met Thijssen een aantal tekeningen voor de twaalfde druk van het 'Wandelboekje voor natuurvrienden'. Deze nieuwe editie van het oorspronkelijk in 1900 door E. Heimans en Jac.P. Thijssen geschreven boekje, zou door omstandigheden uiteindelijk pas in 1998 verschijnen. In de jaren vijftig illustreerde Wilcke twee deeltjes van de reeks 'Van vlinders, bloemen en vogels' die toen door uitgeverij Ploegsma opnieuw werd uitgegeven.

Wilckes tekeningen zijn ook te bewonderen in het tijdschrift *De Levende Natuur*, dat mede dankzij zijn inzet bleef voortbestaan. Het blad dreigde na de dood van Thijssen, in januari 1945, te worden opgeheven.

Samen met Jacob Heimans en Niko Tinbergen vormde Wilcke een redactieteam dat ervoor zorgde dat *De Levende Natuur* vanaf december 1946 weer verscheen. Door de drukke werkzaamheden van zijn beide mederedacteuren kwam het redactiewerk voor een groot deel op hem neer. Hij beoordeelde de kopij maar deed ook de lay-out. In 1950 zorgde hij voor een nieuw fleurig uiterlijk van het tijdschrift.

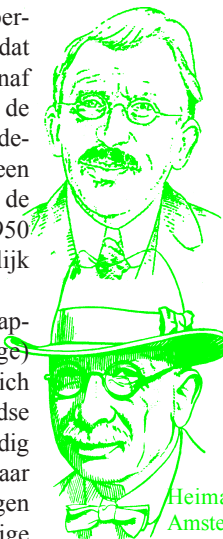
Als secretaris van de Natuurwetenschappelijke Commissie van de (voorlopige) Natuurbeschermingsraad zette Wilcke zich in voor het behoud van het Nederlandse landschap. Hoewel hij van nature zachtmoedig was, toonde hij zich in deze functie strijdbaar en had hij de moed zich te verzetten tegen nivellerende activiteiten van de toenmalige Cultuurtechnische Dienst van het ministerie van Landbouw.

In 1972 ging hij met pensioen, maar hij bleef aan als redacteur van zijn lijfblad. Dat werk beschouwde hij als zijn roeping en als eerbetoon aan Thijssen. Pas in 1979, na een redacteurschap van 33 jaar, legde hij deze taak neer. Hij stierf op 28 juni 1990.

Marga Coesèl

Bronnen o.a.

V. Westhoff (1980), *De Levende Natuur* 82: 2-3; J. Draaijer (1990), *DLN* 91: 222; K.H. Voous (1995), *In de ban van vogels*, pp. 552-553.

De Heimans en Thijssen Stichting beheert een bibliotheek en een archief met materiaal betreffende de ontwikkeling in het denken over en het omgaan met de natuur.

Activiteiten op deze terreinen worden bevorderd door o.m. het toekennen van de Heimans en Thijssen Prijs.

Men kan donateur van de Stichting worden door EUR 15,- (instellingen minimaal EUR 45,-) over te maken op postgiro 3831069 t.n.v. Heimans en Thijssen Stichting, Amsterdam, onder vermelding van 'donatie'. Men ontvangt dan de Nieuwsbrief en uitnodigingen voor manifestaties.

Postadres

Postbus 20123
1000 HC Amsterdam

Website

www.heimansenthijssesstichting.nl

Secretariaat, Bibliotheek en Archief

Hugo de Vries-Centrum
Plantage Middenlaan 2c
1018 DD Amsterdam
tel. 020 6228115
Bibliotheek en archief zijn toegankelijk op dinsdag en vrijdag van 10.00 - 16.30 en op afspraak.

Dagelijks Bestuur

M.G. Schouten, voorzitter
tel. 030 2369258
mg.schouten@worldonline.nl
P.J. Roos, secretaris
tel. 020 4963098
rooskra@xs4all.nl
H. Bunte, penningmeester
tel. 020 6228115
h.bunte@ivn.nl
A.L. Spaans, secr. Heimans en Thijssen Steunfonds
tel. 026 4423748
a.l.spaans@planet.nl
J.T.deSmidt, Commissie voor de Collecties
tel. 020 6235114
jt.de.smidt@hetnet.nl
P.J. Schroevers, Commissie Activiteiten en Prijzen
tel. 030 2310312
p.schroevers@zonnet.nl
E. van der Maarel
tel. 0561 430760
eddy.arteco@planet.nl

Bibliotheek

R. van Hees
tel. 020 6228115
heimans-en-thijssen-st@planet.nl

Eindredactie Nieuwsbrief

E. van der Maarel
tel. 0561 430760
eddy.arteco@planet.nl

Heimans en Thijssen Stichting

